

Dohányárusok Közlönye

Megjelenik minden nő
1-én, 10-én és 20-án.
Egyes példány nem kapható
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Előfizetni csak fél évenként lehet.

A MAGYARORSZÁGI NAGY- ÉS KISTŐZSDE TULAJDONOSOK
SZAKKÖZLÖNYE ÉS ÉRTESÍTŐJE.

ADÓTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ:
HATSEK ADOLF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Károly-körút 7. sz.
hova az előfizetési összegek valamint a
kérlekoldatok küldendők.
Előfizetési ár fél évre 5 korona.
Kérlekoldatok nem lesznek visszatérve.

TARTALOM. Szivar-automaták. — Több rendet. — Vegyesek. — Ajánlati hirdetések.

A szivar-automata.

Tétlenül kószáltunk egy vasárnap délután a főváros legbüszkebb útján, — a látogatott Andrassy-úton és megállottunk önkénytelenül egy üzlethelyiség előtt, mely különösen magára vonta figyelmünket. Egy üzlethelyiség előtt? Inkább cigánysátornak kellene azt neveznünk; egyike ez azon szegényes viskóknak, hol a cigányok kóbor népe áruival sátrort ütött. A különbség nem nagy, legfeljebb abban mutatkozik, hogy ezen időszak tőzsde — a mely előtt most állunk — a lehető legprimitív módon néz ki. Mi helyiségről beszélünk, pedig végső sorban annak sem minősíthető. Képzelnék egy deszkából összeszögezett ládát, mely egy fülkében áll, a honnan egy félméternyire az útra kinyílik — a járó-kelőkét folytonosan zavarva — a kik emiatt folytonosan szitkozódznak. A ládán egynehány félig üres szivar- és cigarettá-skatulya hever, melyek újjavastagságnnyira porral vannak belepve. A láda mellett szék áll, mely úgy látszik jobb napokat élt át, ezen egy kamasz ül és legyeket fogdos, minthogy a járókelők sehogyse akarnak neki a szivarok és szivarkák elárúsítása körül munkát adni. De pénztár is van a közelben, mely rongált skatulyából áll, melyben egynehány rézvörös krajczár ép úgy unatkozni látszik, mint maga a pénztáros. Ilyen körülbelül a kép, melyben a fővárosi publikum gyönyörködhetik, ha az elegáns palotákat és villákat melegegdedéssel csodálta végig, aminthogy így történt ez velünk is, mikor mi e kózikus képet szemléljük. Tovább megyünk s néhány lépésnyi távolságban egy ifjú asszonykát látunk, ki árusító asztalkája mellett üldögél s izzad s várja a vevőket, kiknek jönni kell — ah, de hiába várja. Már az összes napilapokat kiolvasá, melyek eladatlanul ládáján heverték s úgy látszik most ép azon gondolattal foglalkozik, hogy becsukja az üzletet s mint a többi emberek, ő is kimegy a szabadba levegőt szívní, igen, kimegy ő is mint azok, kik a törvény kényszerítő parancsa következtében pihenni kötelesek. Mégis nem szánhatja rá magát, mert ép most vevők jönnek, a kiket ki kell szolgálni, hacsak másnap nem akar a felvigyázónak keresztkérdéseire felelni mulasztásáért. Az üzlet ma nyomoruságosan megy, sóhajt szegény és számlálni kezdi a garasos bevételt, mely bizony nagyon szegényes eredményt mutat.

De végre mégis este lesz. Végre — végre, mert egyszer ugyebár mégis csak el kell jönni az éjszakának, annak az éjjelnek, a melyet szépen végig alszik az ember, semmit sem érez azon fáradsalmak,

küzdélmek és szenvedésekből, a melyek a szép nyári délután végig gyötörték s holnap újra új hét veszi kezdetét, egy új hete a munkának s a lemondásnak azon legprimitív örömről, melyeket ez a nyomoruságos emberi élet nyújtani képes.

Képzletünket hívjuk segítségül s előttünk áll egész pompájában egy új kép, a jövő képe, a melyet valószínűleg már a következő hetekben láthatunk Budapesten, a minthogy Bécsben már csak napok kérdése, hogy életbe lépjen. Ott, a hol a fűszerkereskedő kis legénye szivarjait átnyújtja, ugyanazon helyen elegáns szekrényt láthatunk külön nyílásokkal a 10 és 20 filléres részére. Egy sétáló úriember pénzdarábot dob a nyílásba, mire láthatlan kéztől vezetve kiugrik egy négyszögletes hosszukás skatulyácska, melyet ő gyors kíváncsisággal kinyit, melyből kedvencz trabucco szivarja kandiál elő azon két krajczárral egyetemben, mely neki a tiz krajczárral jogosan visszajár. Mert az automata szigoruan tartja magát a szabályhoz, mely szerint szivart drágábban árulni nem szabad, sőt ő tovább megy, mert megvetéssel veti vissza azt a 20 fillérest, melyet neki valaki könnyelműen 5 krajczáros — helyesebben mondva 10 filléres — szivart dobott a nyílásba. Igen, az automata nem fogad el ajándékot s nem is hagy magával vitatkozni, patvarokodni. Őt nem lehet megcsalni, sőt éjjel is, akár süssön a hold, akár égjenek a gázlángok, már pusztá fogás szerint megtudja különböztetni a valódi pénzt a hamistól s jaj annak, a ki felteszi az ő benső világától, hogy az német nikkelpénznek vagy más holmi idegen pénznek helyt ad. Hazafisága annyira terjed, hogy a dualisztikus közönségnek megfelelően csak kétféle érmet fogad el fizetés gyanánt és szerénysége mutatkozik abban, hogy megelőlegezi nikkelpénzzel és ezüstforintra, koronára, vagy papirpénzre absolute nem hederit!

És ép így látjuk az automatát itt is, hol az imént a mi fiatal asszonykánk — kiről az imént beszéltünk — unatkozva gyakorolta magát a csendes sóhajtásában, mivel ketreczét — a mint ő nevezi — sem el nem hagyhatja, sem elhagynia nem szabad. Most azonban hála a mindenható és mindent felülmuló haladónak, az automata őt olyan módon látszik helyettesíteni, hogy szinte örömmel nézni. Míg ő a budai hegyekben cigányszegény hangjai mellett délutáni kávéját élvezettel fogyasztja el és teli tüdővel szívja az ózontartalmú levegőt, azalatt munkáját idehaza tökéletesen ellátja egy

fából és ércből készült csodás lény, ellátja pedig precíz pontossággal mindaddig, míg a 10 és 20 filléresek halomra nem gyülnék s míg a készlet tart.

Ez azonban a mi sokaknak, kik e csodát még nem ösmerik fejtörést okoz. Hogy és mint lesz — kérdik némelyek igen naíval, — ha az automata egész tartalmát már kiárulta? Nos kedvenczem, ha azt hiszed, hogy az automata egy csaló, aki bevesz pénzeket anélkül, hogy adna érte valamit, akkor hatalmasan tévedsz. Ellenkezőleg, ha tartalma elfogyott, akkor már általában be sem fogad és te sehogy se leszel képes őt valamelyes tisztességtelen eljárásra bírni, vagy megvesztetgetni. Egyébként a dohánytőzsdeiteken sem megy az másképp. Ha nem akarsz a vevőnek szivart adni, (magunk közt szólva, ez is megtörténhetik néha) úgy ezen vevő viszakapja pénzt. De az automata még tovább megy, ő a pénzt el sem fogadja és türelmesen várakozik reá, míg új árukkal megtöltik, hogy hivatását tovább teljesíthesse. Ha az automata már elfogyasztotta tartalmát, azt utána kell tölteni, ami az elárúsítónak nagy fáradságot nem okoz. Magunk közt látjuk a szivar-automatát, amint lélezkzik és el, ha szabad a szót használnunk, hogy az automata is él. De kétségtelen, hogy ez az örökké működő gépezet csaknem olyan, mint a dolgozó ember és beune épúgy van élet, mint bennünk és bizonyynal az emberiség nagy hasznárávannak e kitűnő gépezetek. Be kell látni mindenkinek, hogy az automata által társadalmunk nagy, megbecsülhetetlen előnyökhöz jutott és általuk megszünnek azon hátrányok, melyeket jelen cikkünkben behatóan ismertettünk.

Több rendet.

A kereskedelem vagy ipar terén működők között senki sincs a ki annyira rabja volna hivatásának, mint a dohányelárúsítók a részben elavult és már régen gyakorlatilag kivihetetlen szabályok sulya alatt.

Ha a nagy és kistőzsdés szorosan a szabályok szerint — melyek egy fél század alatt felhalmozódtak — járnának el, és a melyeket a tubuzgó vagy tudatlan pénzügyörök egyéni felfogásuk szerint magyaráznak, akkor valóban még a pokolban sem lehetne kellemetlenebb a tartózkodás, mint egy dohánytőzsdeben.

Olvasás csak át a régi és újabb árusítási rendeleteket, hasonlítsák azokat össze a még külön kiadott utasítások és rendelvekkel és akkor nyerjük meg a képét a legnagyobb képzetelenségnek.

A legszomorítóbb pedig ama körülmény, hogy a pénzügyöröknek ezen rendeletek és utasítások tömkelegében kell mozogni és így nem is ritkán azon helyzetbe jutnak a tőzsdésnek valamit megtiltani, a mit egy elődje határozottan megkövetelt.

A pénzügyi biztos, a melynek különben az volna a feladata, ügyelni arra, hogy az elárulásokra vonatkozó rendeletek helyesen betartassanak, igen gyakran — főleg a vidéken — azon helyzetbe jut, hogy működési körén túllépni kénytelen, mivel hiányában állandó utasításoknak, az alkalmi viszonyok adtán saját belátása szerint intézkedik; mily eredményeket szülnék ily esetek, az könnyen elképzelhető!

Az elárulító hivatkozók erre vagy arra a rendelkezésre, a pénzügyi biztos egy másikra, és hogy ki részén marad az igazság, azt könnyű kitalálni, és annál rosszabb, mivel mindkét fél magát hátrányban találja.

Nem első ízben írunk ezekről, a már csakugyan elviselhetetlen miseriákról, de mégsem történt semmi azoknak beszüntetése végett. Mi azt hisszük, már nagyon is elérkezett az ideje rendet csinálni, és azt ajánlanók, hogy mindazon pénzügyminiszteri, igazgatósági, valamint egyéb pénzügyi hatóságok által eddig kiadott az elárulást szabályozó rendeletek és utasítások vonassanak vissza és adassék ki egy a mai viszonyoknak és a kor igényeinek egyaránt megfelelő könyvecské, a melyben mindaz érthetően és világosan felsoroltassék, a mi kötelezőleg betartandó.

Egy ilyen rendelet könyve nézetünk szerint egészen új alapokra és tüzetes áttanulmányozás után-fektetendő le, és tekintettel ezen új határozmányok fontosságára, azok elfogadása előtt ajánlatos volna az egyes pontozatokat egy vegyes bizottságban tárgyalatni, mely vegyes bizottság a pénzügyi ministerium, pénzügyi igazgatóság, biztosság és nagy- és kis-tőzsdék küldötteiből volna alakítandó.

Ezen alkalommal azon ügühöz is hozzászólnánk, a mely a pénzügyi örök közlekedését az elárulítókkal rendezni hivatják, a mint fentebb előadtuk, nincs és nem is lehet a pénzügyörnek más hivatása, mint arra ügyelni, hogy a rendeletek betartassanak és azoknak megszegése büntetessék; ámde hol kezdődik ezen felügyelet és hol végződik? Egészen az ügy örökre van bízva saját belátásuk szerint teljesíteni hivatásukat, köszönet a létező rendezetlenségnek, ezen téren azt is teheti a mit akar. Éppen nem az a célunk, hogy itt vádakat emeljünk, sőt ellenkezőleg, ügybuzgó és lelkiismeretes pénzügyörök megvédése szempontjából óhajtjuk, hogy nekik is érthető és világos rendeleteket juttassanak, melyekből megtudhatják, miképen közlekedjenek az árus tőkkel és miképen teljesítsék hivatásukat.

Nem ritkán hallunk panaszokat árusítóktól, hogy folyton pénzügyörök látogatásával molestatálnak, a kik a legkülömbözőbb titulusok alatt motíválják is megjelenésüket; mit keresnek ezek a tőzsdékben? Ki van-e fizetve a tőzsdé bér? Ezt bizony az összes tőzsdékre megtudhatni, ha a számvétségbe fíradunk egy negyed óra alatt. Van-e elegendő készlete a tőzsdésnek? Én Istenem az már egy olyan pont, a mely felett egy pénzügyör ítéletet nem mondhat, azon okból, mert nem ért hozzá, és a szemleiven előirt készlet ugyanolyan értelem hiányában szenved.

Mi azt hisszük, hogy tökéletesen elégséges, ha időnként, de mindenesetre hosszabb időközben a pénzügyi biztos, vagy annak helyettese körüljárja a tőzsdéket, a pénzügyörök ily inspectora nem alkalmasak, különösen nem azért, mivel gyakran azt sem tudják mit tegyenek és mit ne.

A pénzügyi biztosok látogatása a vidéki nagyárusítóknál, a hol igazgatóság nincs — szükségesnek mutatkozik, de ott is tüzetes utasításokkal kellene azokat ellátni, hogy miképen járjanak el; nézetünk szerint az jelenleg hiányzik, és ennek tulajdonítható nagy része azon alkalmatlanságoknak; melyeknek a vidéki nagy-tőzsdék alévetve vannak, itt a fővárosban azonban, a hol árusító és közönség a pénzügyi igazgatósággal közvetlenül, sőt a pénzügyi ministeriummal is minden órában közlekedhet, itt a pénzügyi biztosnak igen csekély működési tér marad.

Kivételével azon nagyárusoknak, kik a kincstártól hitelt élveznek, melynek állaga a pénzügyi közegek által időnként ellenőrzendő, nézetünk szerint egyébként felügyeleti jogát nem igen kell gyakorolnia, de minek is?

Tekintettel arra is, hogy a pénzügyi biztosságok egyéb teendőikkel amugy is túlterheltek, egyáltalán nem értjük, minek octorálunk ezekre felesleges munkát, mely munka

senkinek legcsekélyebb érdekét sem támogatja.

Ezen irányban is rendet kell teremteni és a biztosságoknak is körülírni, mi tulajdonképen az ő hivatásuk; ugy a mint az ügyek ma állanak csak arra valók, hogy rendtelenség és zavart okozzanak, melyek mindig újabb hullámokat vernek fel, és a melyek az állami üzem ezen ágának semmi esetre sem válnak hasznára, de még kevésbé becsületére. Rendet kérünk!

Vegyesek.

Miniszteri gondoskodás. A pénzügyminiszter ő kegyelmessége elrendelte, hogy az ő reszortjába tartozó összes hivatalokban a tüdővész terjedésének megállítására egészségügyi intézkedések hajtassanak végre. A leirat elrendeli, hogy a helyiségek tisztán tartassanak és minden megtörténjék, a mi egészségi szempontból szükséges a borzasztó betegség csökkentésére. Örömmel és lelkiismeretes biztatással fog minden emberbarát ilyen miniszteri gondoskodást üdvözölni és joggal lehel Magyarország büszke olyan miniszterre, ki daczára a pénzügyi lárcza prózaiságának a humanitást nem téveszti szem elől és azt ideális emberbaráti magas feladatául tüzte ki. Miután az első lépés megtörtént a czélból, hogy a hivatalnoki kar e borzasztó betegségtől megóvassék, nem tévedünk, ha azt hisszük, ő kegyelmessége az egészségügyi utasításokat tovább terjeszti és elrendeli azt, hogy az ő szolgálatában álló sok ezer trafikosnék és trafikosok a vasárnapi munkaszünetben részesülnek, miáltal gyógyulása sok tüdőnek és megállításra olyan betegség keletkezésének eleje vétetnek. Elvárjuk sürgősen ezen fontos intézkedés lejtöttét, annál is inkább, mivel az által ő kegyelmessége egy régen óhajtott kívánságát látná teljesedés felé haladni. Azon reményünknek adunk tehát kifejezést, hogy a nemsokára forgalomba jövő szivar-automaták minden megfontolást eloszlatnak a vasárnapi munkaszünet elrendelését illetőleg.

Csehország nagytőzsdései birodalmi képviselők vezetése mellett küldöttséget menesztettek Kaizl pénzügyminiszterhez, azon kérelemmel, hogy néhány rendeletet és szabályt, mely hivatásukat hátráltatja és megnehezíti, vonja vissza. A miniszter a küldöttségek megígérte, hogy kérésüket teljesíteni fogja!

Hammerschlag Lipót aradi nagytőzsdés ő excell. Lukács pénzügyminiszter urnak egy tervezetet nyújtott át, mely szerint a kincstár és az árusítók tetemes összeggel gyarapíttatának évente. Mi ezen tudósításról egyelőre hirt adunk, anélkül, hogy magáról a tervről valamit közölhetnénk, miután annak lényegét még nem ismerjük.

Segédszerkesztő: **Melital Nándor.**

21692
IV—898. sz.

Ajánlati hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az üresedésbe jött kisenői dohánygyárudára kezelésének betöltése czéljából alíroított m. kir. pénzügyigazgatóságnál 1898. évi július hó 7-én d. e. 10 órákor írásbeli ajánlatok után versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok tárgyát a dohányforgalom utáni tőzsdij fogja képezni.

A jogositvány annak adatik, ki erre alkalmasnak találatik és ki a legkisebb tőzsdij követeli. Az eddigi dohánygyárudára a dohányanyagának nagybani eladása után 3, azaz három százalékos tőzsdij élvezett.

A dohánygyárudára, melylyel kisáruslasi, valamint valódi Havanna szivar áruslasi jog és bélyegjegy s váltóúrlapok eladási kötelezettség is össze van kötve, 1897. évi nyers forgalma 67.922 frt volt, melyből 4.892 frt 92 kr. saját

kisárusdaja, 63.029 frt 08 kr. pedig az anyagbeszerzés végett hozzá utalt 106 dohánykisárus forgalmára esett.

Az 50 kros bélyeggel ellátandó ajánlatokban, melyek legkésőbb f. évi július hó 7-ének d. e. 10 óráig az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez benyújtandók, illetve posta útján beküldendők, a követelésbe vett kezelési díj %-ban, számmal és betűkkel tisztán kifejezendő s hozzájuk a magyar állami polgárságot, nagykorúságot igazoló hatóságilag kiállított erkölcsi és vagyoni bizonyítvány is csatolandó.

Aradon, 1898. május 31.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

18394
IV—898.

Ajánlati hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az üresedésbe jött aradi dohánygyárudára kezelésének betöltése czéljából alíroított m. kir. pénzügyigazgatóságnál 1898. évi július hó 11-én d. e. 10 órákor írásbeli ajánlatok után versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok tárgyát a dohányforgalom után járó tőzsdij fogja képezni.

A jogositvány annak adatik, ki erre alkalmasnak találatik és ki a legkisebb tőzsdiját követeli.

Az eddigi dohánygyárudára a dohányanyagának nagybani eladása után 2 $\frac{1}{4}$ %, azaz kettő egész és egynegyed rész százalékos tőzsdij követeli.

A dohánygyárudára, melylyel a kisáruslasi jog is összekötte van, 1898. évi nyers forgalma 457.941 frt volt, melyből 26.405 frt saját kisárusdaja, 431.536 frt pedig az anyagbeszerzés végett hozzá utalt 442 dohánykisárus forgalmára esett.

Az 50 kros bélyeggel ellátandó ajánlatokban, melyek legkésőbb f. évi július hó 11-én d. e. 9 óráig az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez benyújtandók, illetve postán beküldendők, a követelésbe vett kezelési díj számmal és betűkkel tisztán kifejezendő, valamint az is, hogy ajánlattevő a nagyárusdát kizárólag, vagy más és milyen üzlettel kapcsolatosan kezelni s hozzájuk a magyar állampolgárságot, nagykorúságot igazoló hatóságilag kiállított erkölcsi és vagyoni bizonyítvány is csatolandó.

Aradon, 1898. május 31.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

19.11. sz.
IV—898.

Ajánlati hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az üresedésbe jött pankotai dohánygyárudára kezelésének betöltése c-éljából alíroított pénzügyigazgatóságnál 1898. évi július hó 4-én d. e. 10 órákor írásbeli ajánlatok után versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok tárgyát a dohányforgalom utáni tőzsdij fogja képezni.

A jogositvány annak fog adatni, ki erre alkalmasnak találatik és ki a legkisebb tőzsdiját követeli.

Az eddigi dohánygyárudára a dohányanyagának nagybani eladása után 1 $\frac{5}{10}$ %, azaz egy egész és öttized százalékos tőzsdij élvezett.

A kisáruslasi, valamint valódi Havanna szivar-áruslasi joggal s bélyegjegy és váltóúrlap áruslasi kötelezettséggel egybekötött dohánygyárudára mult évi nyers forgalma 98.553 frt volt, melyből 2717 frt saját kisárusdajára, 95.836 frt pedig az anyagbeszerzés végett hozzá utalt 128 dohánykisárus forgalmára esik.

Az 50 kros bélyeggel elátott, saját kezűleg aláírt és lepecsétendő ajánlatokban, melyek legkésőbb f. évi július hó 4-én d. e. 10 óráig az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez közvetlenül benyújtandók, vagy posta útján beküldendők lesznek, a követelésbe vett kezelési díj %-ban számmal és betűkkel tisztán kifejezendő s hozzá a magyar állampolgárságot, nagykorúságot igazoló hatóságilag kiállított erkölcsi és vagyoni bizonyítvány is csatolandó.

Aradon, 1898. május 27.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

(ORGAN DER TABAK GROSS- UND KLEINVERSCHEISSER UNGARNS).

INHALT. Der Zigarren-Automat. — Mehr Ordnung! — Sehr geehrter Herr Redakteur! — Vermischtes.

Der Zigarren-Automat.

Müssig schlendern wir eines Sonntag Nachmittags durch die stolzeste Avenue der Hauptstadt, der frequentirten Andrassy-Strasse und bleiben unwillkürlich vor einem Geschäftsladen stehen, der unsere besondere Aufmerksamkeit erregt. Ein Geschäftsladen? Ach, man müsste das eigentlich eine Zigeuner-Bude nennen, eine jener ärmlichen Hütten, wo das umherirrende Volk der Zigeuner mitunter ihre Waaren feil haben. Der Unterschied ist nicht gross und besteht höchstens darin, dass diese Interims-Trafik, vor der wir stehen, möglichst primitiver aussieht. Wir sprechen von einem Lokal, doch das ist es ja am Ende nicht. Man denke sich eine aus Brettern zusammengeagelte Kiste, die in einer Nische steht, aus der sie um einen halben Meter in die Strasse hinausragt, während die Passanten, durch sie belästigt, fortwährend fluchen. Auf der Kiste liegen einige halbleere Schachteln Zigarren und Zigarretten, die fingerdick mit Staub bedeckt sind. Neben der Kiste steht ein Stuhl, der einst bessere Tage gesehen haben mag und auf diesen sitzt ein Bürschchen und fängt Fliegen in Ermangelung dessen, dass ihn die Passanten durch Verkauf von Zigarren und Zigarretten Beschäftigung geben. Aber auch eine Casse ist vorhanden, sie besteht aus einer Schachtel, in der sich einige rothe Kupferkreuzer geradeso zu langweilen scheinen, wie der Cassier selber.

So sieht ungefähr das Bild aus, das sich dem hauptstädtischen Publikum bietet, wenn es die eleganten Palais und Villen genugsam bewundert hat und so erging es auch uns, als wir diess komische Bild betrachteten.

Wir gehen weiter und in Entfernung nur weniger Schritte sitzt und schwitzt ein junges Frauchen an ihrem Pulte gelehnt und wartet die Käufer, die da kommen sollen. Sie hat bereits sämtliche Journale, die auf dem Pulte noch unverkauft liegen, ausgelesen und scheint sich eben mit den Gedanken zu tragen, den Geschäftsladen zu sperren um hinaus ins Freie zu gelangen, gleich anderen Menschen, die durch das Gesetz gezwungen werden, der Ruhe zu pflegen. Doch, es kommen ja gleichwohl „Kunden“ und diese müssen bedient werden, will sie nicht riskiren, schon anderen Tages den Herrn Respizienten Frag' und Antwort zu stehen. „Das Geschäft geht heute erbärmlich“ seufzt sie und zählt die Losung des Nachmittags, die ein Ergebniss von sehr geringer Bedeutung aufweist. Doch endlich wird es Abend! Am Ende wird es ja doch auch Nacht werden und während der Nacht, wenn man sie schlafend verbringt, verspürt man ja nichts, von all den Plagen, die man selbst an den schönen Sommernachmittagen zu erleiden hat und morgen beginnt ja wieder

eine neue Woche der Arbeit und des Ent-sagens auf die primitivsten Genüsse, welche das menschliche Leben bietet.

Wir nehmen unsere Phantasie zu Hilfe und vor uns steht ein neues, ein Zukunftsbild, wie es vielleicht schon die nächsten Wochen in Budapest zu sehen sein wird, wie es in Wien in einigen Tagen bereits sichtbar werden wird. Dort, wo der kleine Junge des Spezereihändlers seine Zigarren feil hält, an derselben Stelle sehen wir einen eleganten Kasten mit einigen Oeffnungen zum Einwurf der 10- und 20-Hellerstücke. Ein vorübergehender Herr wirft ein Geldstück in die Oeffnung und alsbald erhält er, durch eine unsichtbare Hand dargereicht, ein vierkantiges, längliches Schächtelchen, das er mühelos öffnet und der er seine geliebte Trabucco-Zigarre entnimmt sammt den drei Kreuzern, die ihm rechtmässig zurück gebühren. Denn der Automat hält sich strenge an die Vorschrift, dass eine Zigarre nicht theurer verkauft werden darf, ja er thut noch mehr und wirft verächtlich das Zwanzighellerstück zurück, wenn ein Bruder Leichtsinn dasselbe etwa für eine 5-Kreuzer oder besser gesagt 10-Heller-Zigarre bezahlen möchte. Jawohl, der Automat lässt sich nichts schenken, aber er lässt sich auch nichts aufdisputiren. Ihn kann man nicht betrügen und selbst in der Nacht, wenn weder der Mond scheint, noch die Gaslaternen mehr leuchten, weiss er echtes vom falschen Gelde im Griffe zu unterscheiden und wehe dem, der es wagen würde, seinem Inneren zuzumuthen, dass dieses dem deutschen Nickelgelde oder anderen fremd-artigen Geldern Aufenthalt gibt. Sein Patriotismus erstreckt sich so weit, dass er nur zweierlei Prägung, gemäss dualistischer Vereinbarung, in Zahlung nimmt, während seine Bescheidenheit sich mit Nickelmünzen begnügt und für Silbergulden, Kronenstücken oder gar Papiergeldern keinerlei Verständniss zeigt.

Und so sehen wir den Automaten auch dort, wo das junge Frauchen, von der wir vorher gesprochen, sich langweilend im Seufzen übt, weil sie ihrem Käfig, wie sie ihn nennt, nicht entrinnen kann und darf. Jetzt aber ersetzt sie, Dank dem allmächtigen und alles bezwingenden Fortschritte, der Automat in einer Weise, dass es eine Freude ist. Während sie im Ofner Gebirge, den Klängen einer Zigeuner-Kapelle lauscht, sich bei ihrem Nachmittags-Kaffee gütlich thut und die ozonhältige Luft in vollen Zügen athmet, versieht einsteilen ihre Arbeit daheim ein Wesen aus Holz und Metall bestehend, mit einer präzisen Genauigkeit und häuft die erlösten 10- und 20-Hellerstücke aufeinander, inso- lange der Vorrath reicht.

Das aber ist es, was so Vielen, die noch heute an das Wunder nicht glauben können, Kopfzerbrechen macht. Wie wird das sein, wenn der Automat seinen In-

halt ausverkauft hat? fragt Mancher sehr naiv. Nun, mein Lieber, wenn du vielleicht glaubst, dass der Automat ein Schwindler ist, der Geld einnimmt, ohne dafür etwas zu verabreichen, dann irrst du dich gewaltig. Im Gegentheil! Wenn er sich seines Inhaltes entledigt hat, dann nimmt er kein Geld mehr an, und du bist nicht im Stande ihn zu einer unehrlichen Handlungsweise zu verleiten. Im Uebrigen, mein Lieber, geht es dir in deiner Tabaktrafik auch nicht viel besser. Wenn du der Kunde dort keine Zigarren zu geben vermagst (unter uns gesagt, kommt dies auch mitunter vor), so behält dieser Kunde sein Geld und du hast das leere Nachsehen. Der Automat geht noch weiter, er nimmt das Geld gar nicht an und wartet geduldig, bis er wieder mit neuer Waare versehen wird, damit er seinem Berufe weiter obliegen kann. Wenn sich also die Nothwendigkeit ergibt, dass der Automat nachgefüllt werden muss, so lohnt es sich doch sicherlich, dies durch den kleinen Jungen bewerkstelligen zu lassen, der diese Spielerei weit lieber gewinnen wird, als in seiner Bude Fliegen zu fangen.

Wir sehen vor uns den Automaten, wie er leibt und lebt — wenn dieses Wort statthaft anwendbar ist. Denn ohne Zweifel steckt in ihm ein Stück wirklichen wahren Lebens, wie in allem, was der menschlich vorwärtsstrebende, erleuchtete Geist zum Wohle der Menschheit eronnen hat. Und wer würde und könnte es leugnen, dass mit diesem Automaten ein Stück Menschenwohl und Menschenglück mehr geschaffen wurde, angesichts jener Verhältnisse, die wir hier, ganz nach der Natur gezeichnet und geschildert haben und die durch den Automaten eine vollständige Befriedigung erfahren werden.

Mehr Ordnung!

Auf keinem Gebiete des Handels oder der Industrie ist der Berufsträger so sehr das Opfer einer theilweisen veralteten und längst nicht mehr praktisch durchzuführenden Ausübung seines Berufes, als auf demjenigen der Verschleisswesens. Wollten Gross- und Kleintrafikanten strikte nach den Vorschriften verfahren, die sich im Verlaufe eines halben Jahrhunderts angesammelt, die übereifrige oder unwissende Organe der Finanzwache nach eigener Art deuten, so gäbe es wahrlich in der Hölle selbst keinen ärgeren Aufenthalt, als in denjenigen einer — Tabak-Trafik. Man lese nur einmal die für den Verschleiss in früheren Jahren und zuletzt herausgegebenen Vorschriften für die Verschleiss durch, man vergleiche dieselben miteinander unter Zuziehung seither separat erlassener Verordnungen und Vorschriften, dann dürfte man ein Bild gewinnen, wie es darum aussieht. Das Beklagenswerthe dabei ist aber jener Umsand, wonach sich die Finanzwach-Organen nach diesen Wust von Vorschriften zu richten haben und daher nicht selten in die

Lage kommen, den Trafikanten etwas verbieten zu müssen, was ein Vorgänger geradezu anbefohlen hat. Der Finanzwach-Commissär, der eigentlich gar nichts anderes zu thun hätte, als darauf zu achten, dass die Vorschriften, welche für den Verschleisser zu gelten haben, auch richtig befolgt werden, er kommt nicht selten, zumal in der Provinz, in die Lage, seinen Wirkungskreis überschreiten zu müssen, indem er entsprechend den jeweiligen Verhältnissen, in Ermanglung feststehender Verordnungen, je nach Gutdünken verfährt. Welche Konsequenzen sich hieraus ergeben, lässt sich leicht ermesnen. Der Verschleisser beruft sich auf diese oder jene Verordnung, der Finanz-Commissär auf eine andere und wer dabei Recht behält, das lässt sich un schwer errathen und wirkt umso schlimmer, weil beide Parteien sich im Nachtheil vernehmen.

Es ist nicht das erstemal, dass wir über diese, bereits bis zur Unerträglichkeit gediehene Misère berichten, und gleichwohl ist nichts geschehen, was dieselbe beseitigen könnte. Wir glauben, dass es endlich schon einmal an der Zeit wäre hierin Ordnung zu schaffen und würden vorschlagen, unter Zurückziehung sämtlicher den Verschleiss betreffenden bisher erschienenen Ministerial- und Finanzdirektions-Verordnungen, sowie Derjenigen, welche einzelne Aemter erliessen, ein neues, dem Geiste der Zeit und den Verhältnissen entsprechendes Verordnungsbuch zu schaffen, wo all dies mit genauer Deutlichkeit verzeichnet steht, was einzuhalten ist.

Die Regelung eines derartigen Verordnungsbuches müsste unseres Erachtens nach ganz textirt, aber auch ganz neu durchberathen werden. Mit Rücksicht auf die aussergewöhnliche Wichtigkeit dieser Verordnungen wäre es angezeigt, wenn vor Annahme derselben die einzelnen Paragraphen durch eine gemischte Commission durchberathen würden, welche Letztere aus Beamten des Finanz-Ministeriums, der Finanz-Direction, der Finanzwache, sowie aus Gross- und Kleinverschleissern bestünde.

Anknüpfend hieran möchten wir auch gleichzeitig jenem Umstand näher treten, welcher den Verkehr der Finanzwach-Organen mit denjenigen der Verschleisser zu regeln den Zweck hat.

So wie wir oben erwähnt haben, hat und soll die Finanzwache naturgemäss keine andere Aufgabe erfüllen, als diejenige, darauf zu achten, dass die bestehenden Verordnungen eingehalten werden und eine Verletzung derselben geahndet werde. Nun aber, wo fängt diese Ueberwachung an und wo hört sie auf? Es ist der Finanzwache vollständig überlassen, in der ihr gutdünkenden Weise ihres Amtes zu walten. Sie kann, Dank der herrschenden Unordnung auf diesem Gebiete, all das thun was sie will. Wir haben durchaus nicht die Absicht, hier Anklagen zu erheben, im Gegentheil, zum Schutze eifriger und gewissenhafter Organe der Finanzwache gehört es, wenn wir wünschen, dass ihnen strikte Vorschriften zukommen, wie sie den Verkehr mit dem Verschleisser zu bewerkstelligen und ihre Aufgabe aufzufassen haben.

Wir hören nicht selten von Kleinverschleissern, dass sie fortwährend durch den Besuch von Finanzwächtern belästigt werden, welche unter den verschiedensten Titeln ihre Anwesenheit motiviren. Was suchen diese Leute in den Trafiken. Ob der Pacht eingezahlt ist? Nun das erfährt man in einer Viertelstunde von sämtlichen Verschleissern, wenn man sich in die Rechnungsabtheilung bemüht. Oder, ob der Trafikant genügenden Vorrath besitzt? Mein Gott, das ist ein solches Kapitel, über welches nur sehr selten ein Organ der Finanzwache ein Urtheil abgeben kann, aus dem Grunde, weil er nichts davon versteht und der auf dem Re-

visionsbogen vorgeschriebene Vorrath dieselbe Unkenntniss aufweist. Wir glauben, dass es vollständig genügt, wenn von Zeit zu Zeit, aber nur in sehr bedeutenden Zwischenpausen, der Finanz-Commissär seine Runde bei den Trafikanten macht, oder dessen Stellvertreter der Respizient. Die Finanzwächter eignen sich für ein derartige Inspizierung durchaus nicht, zumal dieselben häufig gar nicht wissen, was sie zu thun oder zu unterlassen haben.

Der Verkehr der Finanz-Commissäre bei den Grosstrafikanten der Provinz, wo keine Finanz-Directionen im Orte bestehen, erweist sich als nothwendig, jedoch müsste aber auch dort der betreffende Finanz-Commissär mit Instructionen versehen sein, wie er vorzugehen habe. Unseres Erachtens nach ist dies gegenwärtig nicht der Fall und ein grosser Theil jener Chicanen, von denen die Grosstrafikanten der Provinz heimgesucht werden, ist diesem Umstande zuzuschreiben. In der Hauptstadt jedoch, hier, wo Verschleisser und Publikum mit der Finanz-Direction direkt, ja sogar zu jeder Stunde mit dem Finanz-Ministerium verkehren können, hier hat der Finanz-Commissär nur ein sehr geringes Feld seiner Thätigkeit zu bearbeiten. Mit Ausnahme jener Grosstrafikanten, die von der Tabak-Regie einen Credit geniessen, dessen Vorhandensein von Zeit zu Zeit durch den Finanz-Commissär controlirt werden soll, hat unserer bescheidenen Ansicht nach der Finanz-Commissär sein Uebewachungsrecht nicht sehr in Anspruch zu nehmen. Wozu auch? Angesichts dessen, dass die Finanz-Commissariate ohnehin mit zahlreichen Agenden colossal überbürdet sind, verstehen wir es überhaupt nicht, warum man diesen ganz unöthige Arbeiten octroyirt, Arbeiten, die nicht das geringste Interesse für irgend Jemanden haben können.

Also auch nach dieser Richtung hin wäre Ordnung zu schaffen und ein für die Finanz-Commissariate geltendes Regulativ müsste diesen genau vorzeichnen, was ihres Amtes eigentlich ist. So wie die Dinge heute stehen, sind sie geeignet eine heillose Unordnung hervorzurufen, die immer neue Wellen um sich zieht und die diesem Zweige der staatlichen Verwaltung keineswegs zum Nutzen, aber noch weniger zur Ehre gereicht.

Sehr geehrter Herr Redakteur!

In Ihrer letzten Nummer bringen Sie einen Artikel bezüglich der Postfilialen, welche in den Trafiken untergebracht werden sollen. Ich finde diese Idee für so vortrefflich, dass ich es der Mühe werth erachte, dass sich damit die Trafikanten, hauptsächlich aber diejenigen der Hauptstadt eingehend und ernst befassen sollen. Ist doch diese Angelegenheit geeignet, wie Sie sehr richtig bemerken, den Trafikanten einen ansehnlichen Nebenerwerb zu sichern und zwar einen solchen, der sich mit der Ausübung des Trafikgeschäftes sehr gut verträgt.

Ich habe denn auch bei der hiesigen Post bereits angefragt, auf welche Weise sich die Trafikanten dieser Angelegenheit nähern sollen, beziehungsweise an wen sie sich zu wenden haben, um dieselbe erfolgreich durchzuführen. Bei der hiesigen Postdirektion konnte man mir keine Auskunft geben, dagegen erfuhr ich, dass diese Idee im Ministerium aufgetaucht ist und dass ihre Einführung ermöglicht werden könnte, wenn konkrete Vorschläge von Seite Derjenigen, welche sich der Sache widmen wollten, gemacht würden.

Nun stehen wir Trafikanten abermals dort, wo wir schon so oft gestanden, nämlich vor einer in jeder Hinsicht praktischen und für uns nutzbringenden aussichtsvollen Angelegenheit,

die nur des energischen Eingreifens seitens einiger entschlossener Verschleisser bedürfte, um zur That zu werden. Doch so wie stets, so befinden wir uns auch jetzt ohne Leitung, ohne irgendwelcher agitatorischen Führung und ich fürchte, dass auch diesmal die Trafikanten leer ausgehen werden, wenn sich nicht noch zur rechten Zeit eine Anzahl Trafikanten zusammenthut, um auf Grund der im Schosse des Ministeriums initiierten Idee um die die Zutheilung solcher Postfilialen einzuschreiten.

Ich kenne daher kein anderes Mittel, dieses Ziel zu erreichen, als mich an Sie, sehr geehrter Herr Redakteur, mit der Bitte zu wenden, Sie mögen in Ihrem geschätzten Blatte meine Kollegen und Kolleginnen auffordern, entweder bei Ihnen ihre Theilnahme an dieser Angelegenheit anzumelden, oder aber es mögen einige Trafikanten sich mit anderen in Verbindung setzend, die Unterschriften hiezu sammeln, um solcher Art eine Aktion einzuleiten, welche zum Ziele führen könnte.

Indem ich noch ersuche, dieses ergebene Schreiben in Ihrem geschätzten Blatte zu veröffentlichen, zeichne ich mit verbindlichstem Danke

hochachtungsvoll
R. M.

*

Wir kommen dem Wunsche der geschätzten Einsenderin mit Vergnügen nach und finden wir ihre Ausführungen als für sehr richtig. So wie wir bereits in dem erwähnten Artikel bemerkt haben, so können wir nur auch jetzt es nochmals nachdrücklich hervorheben, dass hier von einem Nebenerwerb die Rede ist, von dessen eventueller Ausdehnung und Ergiebigkeit die meisten der Trafikanten keine Ahnung haben. Dazu tritt das wichtigste Moment, nach welchem dieser Nebenerwerb, als ein vom Staate bezogener wäre, also ein äusserst passender und ehrender. Wie viele Schundartikel, welche die Trafikanten heutigentages häufig zu verschleissen gezwungen sind, könnten hiedurch wegfallen! Wie sehr würde sich der Charakter des Trafikgeschäftes moralisch heben! Doch all das, was wir erwahnen, ist nichts anderes als Zukunftsmusik, die aber nur dann vernehmbar werden könnte, wena sich die Trafikanten darum bemühen. Wir sind so pessimistisch zu glauben, dass es keinen Menschen einfallen wird, den Trafikanten diese Postfilialen ins Haus zu bringen, so wie es mit den Papierchen und Spitzen geschieht, welche die Hausierer ins Haus schaffen. Wir unsererseits haben die Anregung hiezu gegeben, auch sind wir gerne bereit, uns damit eingehender zu bemühen; von den Trafikanten ist es abhängig, dass sie ihre Interessen wahrzunehmen Willens sind und all das veranlassen, was dazu nothwendig ist.

D. R.

Vermischtes.

Die Grosstrafikanten Böhmens sandten dieser Tage eine Deputation unter Anführung einiger Abgeordneter an den Finanzminister Kaizl mit der Bitte, dieser möge einige sie schädigende Verordnungen und Vorschriften, welche ihren Beruf sehr erschweren, zurückziehen. Der Minister versprach der Deputation der Bitte zu willfahren.

Der Gross- und Hauptverleger in Arad, Herr Leopold Hammerschlag, hat Sr. Excellenz dem Finanzminister Lukács ein Projekt unterbreitet, welchem zufolge sowohl die Verschleisser, wie auch der Staatsschatz um einen namhaften Betrag jährlich bereichert werden könnten. Wir nehmen von der uns zugekommenen Mittheilung vorläufig Kenntniss, ohne jedoch über das Projekt selbst irgendwie berichten zu können, da uns hierüber Angaben fehlen.

Hilfsredakteur: Ferdinand Heital.